

Η ΔΥΣΗ ΩΣ ΕΡΩΤΗΜΑ

Ἄν ὁ κόσμος μας ἔγινε μιά γειτονιά, ποιός ὁ λόγος νά μιλάμε γιά Δύση καί Ἀνατολή; Οἱ ἀποστάσεις ξέρουμε ὅτι ἐκμηδενίζονται μέ τίς ταχύτητες πού ἀναπτύσσουν τά σύγχρονα μεταφορικά μέσα. Αὐτό πού ἦταν δυτικό γίνεται ἀνατολικό καί τό ἀνατολικό γίνεται δυτικό ἀνάλογα μέ τό σημεῖο τό γεωγραφικό πού στέκεσαι. Κι ἂν μιλήσουμε μέ ὄρους πνευματικῆς γεωγραφίας τότε τά πράγματα γίνονται πιό περίπλοκα γιατί τό κάθε σημεῖο κατά τρόπο παράδοξο μπορεῖ νά εἶναι καί ἀνατολικό καί δυτικό. Κι αὐτό πού ὑπονοεῖ ὁ τίτλος τοῦ ἀφιερώματος τῆς "Εὐθύνης" γίνεται ἐρώτημα καί θέλει νά ξέρει ὁ ἀναγνώστης γιά ποιά "Δύση" γίνεται λόγος. Γιατί τή "Δύση" δέν τή συναντᾶς ἐκεῖ πού τήν ἀναμένεις. Δέν θά τή συναντήσεις ἂν δέν τήν κουβανεῖς μαζί σου. Τήν ψάχνεις ἀλλοῦ ὡς ἄλλοθι ἐνῶ εἶναι ἐδῶ.

Μ' αὐτό θέλω νά πῶ ὅτι τόν πνευματικό μηδενισμό πού θέλει ν' ἀρνεῖται ὅλες τίς παραδεδεγμένες ἀξίες μπορούμε νά τόν ἐκπροσωποῦμε ὅλοι μας εἴτε ἀτομικά ὡς πρόσωπα εἴτε συλλογικά ὡς κοινωνίες. Ἀνεξάρτητα ἀπό τό πού ἐμφανίστηκε γιά πρώτη φορά καί συνέτριψε ἐκ βάθρων τίς ριζικές γιά τόν εὐρωπαϊο ἄνθρωπο βεβαιότητες, σήμερα ἐλλοχεύει παντοῦ καί ὁ τόπος μέ τά σημεία τοῦ ὀρίζοντα πού τόν ὀρίζουν γίνεται τρόπος ζωῆς ἀνεξάρτητα τοῦ ἐντοπισμοῦ του στον γεωγραφικό χάρτη.

Πάντοτε μᾶς ἀρέσει τό κακό νά ἔρχεται ἔξωθεν, ἀπό ἀλλοῦ. Μᾶς βολεύει, γιατί ἔτσι στοιχειοθετοῦμε τίς δικαιολογίες μας. Ἀκόμη κι ἂν ἡ προσβολή ἔρχεται ἀπό ἔξω, συναντάει τελικά τή δική μας προαίρεση πού συγκατατίθεται ἀφοῦ συνδυάσει ὅλα τά ὑπέρ καί τά κατά, κι αἰχμαλωτιστεῖ ἀπό τήν ἰδέα τοῦ κέρδους. Μπορεῖ νά παλεύει γιά τήν τιμή

τῶν ὄπλων ἀλλά τελικά οἱ ἀντιστάσεις ἀλώνονται καί ὅλοι μας γινόμαστε παρανάλωμα τῶν ἐπιθυμιῶν μας καί τῆς ψυχολογίας μας.

Δέν δικαιολογεῖται διαφορετικά αὐτή ἡ ἀπεμπόληση παραδοσιακῶν ἀξιῶν πού ἔπρεπε δῆθεν νά ἀναποδογυριστοῦν καί νά ἀντικατασταθοῦν ἀπό ἄλλες. Οἱ προηγούμενες ἔπρεπε νά μηδενιστοῦν καί σάν κακοί μαθητές νά βαθμολογηθοῦν μέ μηδέν. Στή θέση, ὅμως, αὐτῶν τῶν "ἄχρηστων" ἀξιῶν ποιές ἀξίες τοποθετήθηκαν; Δέν θά ἤθελα νά ἀπαριθμήσω ἢ νά ἀναφέρω ὀνομαστικά τίς παλιές καί τίς νέες. Αφήνω στή διακριτική εὐχέρεια τοῦ ἀναγνώστη νά τίς σκεφθεῖ καί νά δεῖ τήν εὐθύνη του, τήν εὐθύνη, δηλαδή, ὄλων μας, γιά τήν ἐγκατάλειψη ἢ τήν υἰοθέτηση τρόπων ζωῆς πού ὀδήγησαν στό σημερινό ἀδιέξοδο τοῦ πνευματικοῦ μηδενισμοῦ. Θά εἶναι μιά καλή δοκιμασία καί δοκιμή ταυτόχρονα νά σκεφθοῦμε πῶς ἐμεῖς συντελοῦμε στήν ἐπικράτηση αὐτοῦ τοῦ μηδενισμοῦ, πού εἶναι τελικά ἐκμηδενισμός.

Μπορεῖ, ὅμως, ὁ μηδενισμός αὐτός νά ἐκληφθεῖ ὑπό μίαν ἄλλη ἔννοια, θετική αὐτή τή φορά. Νά μηδενίσουμε τίς μέχρι τώρα ἐπιλογές μας, τίς ἀρνητικές, καί στόν μηδενισμένο μετρητή μας ν' ἀρχίσουν νά γράφονται καινούριες διαδρομές. Ἴσως ἔτσι πρέπει νά ἐννοήσουμε τό στίχο γνωστοῦ τραγουδιοῦ πού δείχνει σταθερή καί σθεναρή ἀπόφαση : "τή ζωή μου μηδενίζω, πίσω δέν ξαναγυρίζω". Χρειάζεται, ὅπωςδήποτε νέα ἀρχή. Ποιός ὅμως θά μᾶς πιστώσει καί θά ἐξοφλήσει τά παλιά μας χρέη καί τίς ὀφειλές πού ἔχουν συσσωρευτεῖ ἐν τῷ μεταξύ; Ὑπάρχει ἄραγε κάποια τράπεζα πού θά μπορέσει νά μᾶς μεταφέρει τό ὑπόλοιπο μέ μηδεν τοῖς ἑκατό ἐπιτόκιο γιά ἕνα διάστημα κατά τό ὅποιο θά πρέπει ν' ἀναθεωρήσουμε τήν ὅλη ἀναστροφή μας μέ τίς ἀξίες;

Ἐάν στόν κόσμο τοῦ ἐμπορίου γνωστή Τράπεζα διαφημίζει μέ αὐτόν τόν τρόπο τήν προσφορά της, ἐμεῖς πρέπει ν' ἀναζητήσουμε ἄλλες "χρηματοδοτικές" πηγές γιά νά κερδίσουμε τό χαμένο χρόνο. Ἡ διαλεκτική τῆς καθ' ἡμᾶς Ανατολῆς καί τῆς κατ' ἐκείνους Δύσης δέν εἶναι

ἐπαρκῆς ὡς θέση καί ἀντίθεση. Αἰτεῖται μία νέα σύνθεση γιά νά μή
τριγυρνᾶμε στά ἐντός, ἐκτός καί τελικά νά βρισκόμαστε πάλι ἐπί τά αὐτά,
τά δικά μας, τά οἰκεῖα χωρίς κανένα ἄνοιγμα. Οἱ καιροί οὐ μενετοί!